МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
26.10.2026, протокол № 26

ПОЛОЖЕННЯ

про систему запобігання та виявлення плагіату
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
(редакція 2026 р.)

Уведено в дію
наказом НТУ «ДП»
від 26.10.2026 № 176

Дніпро
2026

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Дніпро, НТУ «ДП», 2026. – 9 с.

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» втілює Національну рамку кваліфікацій, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», Європейські стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості у закладах вищої освіти, Стратегію НТУ «ДП».

Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» розроблено робочою групою: Олександр АЗЮКОВСЬКИЙ – ректор; Артем ПАВЛИЧЕНКО – перший проректор; Ігор НІКІТЕНКО – проректор з науково-педагогічної та навчально-виховної роботи; Артем БАРДАСЬ – директор Навчально-наукового інституту економіки; Тетяна МАМАТОВА – начальник відділу внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; Юлія ЗАБОЛОТНА – начальник навчально-методичного відділу; Віра САЛОВА – начальник навчального відділу; Олександр КУЗЬМЕНКО – професор кафедри гірничої інженерії та освіти; Ольга НЕСТЕРОВА – завідувач кафедри філософії та педагогіки; Микола БАБЕНКО – начальник юридичного відділу.

1. Загальні положення

1.1. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (далі – університет) розроблено відповідно до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про академічну доброчесність», «Про авторське права та суміжні права», Статуту університету, Стратегії університету, Кодексу академічної доброчесності та Стандарту і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (European Standards and Guidelines for Quality Assurance for European Higher Education Area).

1.2. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої та наукової діяльності та якості освіти університету, застосовується в частині, що не суперечить нормативній документації університету та чинному законодавству України.

1.3. Об'єктами виявлення плагіату є результати діяльності учасників освітнього процесу:

- навчальної (здобувачі вищої освіти);
- наукової (педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники, здобувачі вищої освіти та наукових ступенів магістра, доктора філософії, доктора наук);
- навчально-методичної (співробітники університету).

1.4. Особливості застосування штучного інтелекту регулюються Політикою щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

1.5. Мета – встановлення засад політики університету щодо запобігання поширенню плагіату в письмових роботах учасників освітнього процесу; формування культури коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

2. Визначення понять

Автор – це людина, яка написала будь-яку працю, твір і т. ін. або розробила якийсь план, проект, продукт.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (ст. 1 ЗУ «Про вищу освіту»).

Кваліфікаційна робота – навчально-наукова робота, що може передбачатися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти. Форми кваліфікаційної роботи включають: кваліфікаційну роботу (проєкт), дисертаційне дослідження, публічну демонстрацію (захист), сукупність наукових статей, комбінацію різних

форм вище зазначеного тощо.

Оприлюднення (розкриття публіці) – будь-яка дія, що вперше робить твір чи об'єкт суміжних прав доступним для необмеженого кола осіб (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»).

Опублікування – поширення твору, фонограми, відеограми у будь-який спосіб розповсюдження або доведення до загального відома публіки. Опублікуванням твору, фонограми, відеограми вважається також депонування рукопису твору, фонограми, відеограми (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»).

Плагіат – це опублікування твору або його частини у незмінному або видозміненому вигляді, включаючи опублікування перекладу іншомовного твору або його частини, під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 53 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»).

Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності та/або відтворення в академічному творі чи навчальній роботі (частково або повністю) раніше оприлюдненого (опублікованого) твору (навчальної роботи) іншого автора (інших авторів) без посилання на відповідне джерело інформації та/або його (її) автора (авторів) (за наявності інформації про автора/авторів), та/або оприлюднення в академічному творі (навчальній роботі) перекладу іншомовного твору (його частини) без зазначення автора (авторів) перекладеного твору (ст. 24 ЗУ «Про академічну доброчесність»).

Самоплагіат – це оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення. Не вважається самоплагіатом оприлюднення в дисертації на здобуття наукового ступеня раніше опублікованих власних наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення (ст. 26 ЗУ «Про академічну доброчесність»).

Обман – свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності (ст. 17 ЗУ «Про академічну доброчесність»).

Цитата – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, записаного виконання, правомірно оприлюдненої фонограми або відеограми, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора та/або виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми і джерела цитування, іншою особою з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді або в перекладі такого фрагмента (уривка) (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»).

Тексти прийнятих до захисту у закладі вищої освіти, науковій установі дисертацій, кваліфікаційних робіт, підписані кваліфікованим електронним підписом, оприлюднюються до їх захисту у машинозчитувальному форматі, на

постійній основі, з наданням вільного доступу до них без проходження автентифікації та з дотриманням інших вимог, визначених законодавством, зокрема положенням про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

3. Попередження плагіату в освітньому процесі

3.1. Попередження плагіату (компіляції) у освітньому процесі здійснюється шляхом:

- формування, видання та розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах матеріали;
- запровадження занять на першому році навчання бакалаврату з академічного письма, та магістерських й аспірантських програм курсу лекцій з основ дослідницької роботи;
- формування завдань для написання модульних контрольних робіт та курсових робіт з використанням творчих завдань, що сприяють розвитку самостійного підходу студента до їх виконання;
- ознайомлення студентів із цим Положенням через офіційний веб-сайт університету.

3.2. Попередження плагіату у наукових дослідженнях.

Ознайомлення в обов'язковому порядку із цим Положенням наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників, керівників і консультантів молодих науковців на усіх етапах виконання наукових робіт, а також контролювання та попередження фактів академічного плагіату.

4. Перевірка, виявлення плагіату та його усунення

4.1. У освітньому процесі

4.1.1. Перевірка рівня запозичень у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти здійснюється випусковою кафедрою відповідно до графіка підготовки кваліфікаційних робіт (не пізніше ніж за 3 дні до захисту роботи).

4.1.2. Перевірка виконується відповідальною особою, призначеною завідувачем кафедрою, шляхом вводу кваліфікаційної роботи до певної електронної системи.

4.1.3. Відповідальна особа (нормоконтролер) приймає у друкованому вигляді підписану керівником завершену кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти, а також її електронну версію у форматі .rtf, .doc, .docx, .pdf.

Відповідальна особа перевіряє електронну версію кваліфікаційної роботи на предмет її відповідності друкованій версії. Якщо версії неідентичні, то кваліфікаційна робота повертається здобувачеві для усунення розбіжностей.

4.1.4. При ідентичності двох версії перевірка виконується на наявність академічного плагіату в повному обсязі від назви кваліфікаційної роботи до її висновків протягом одного робочого дня.

4.1.5. Для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти необхідно виконувати повну перевірку тексту робіт на наявність академічного плагіату із застосуванням відповідного програмного забезпечення.

4.1.6. При цьому використовується така орієнтовна шкала відсотків оригінальності (збігів), у відсотках до загального обсягу роботи:

- висока унікальність, робота допускається до захисту – 85... 100%;
- середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки – 51…84 %;
- низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду – 50 % і нижче.

4.1.7. При цьому, варто враховувати, що виявлені програмним забезпеченням текстові збіги мають аналізуватися експертами на предмет їх ідентифікації як плагіату, помилок цитування, загальновідомих знань тощо; допустимий відсоток оригінальності (збігів) за необхідності може встановлюватися лише як показник відповідності роботи кваліфікаційним вимогам (зокрема, це може бути важливим для окремих тем із аналізу законодавства тощо).

4.2. У науковій діяльності

4.2.1. Перевірка на наявність академічного плагіату здійснюється на етапі представлення рукописів наукових робіт для розгляду редакційною колегією.

4.2.2. Перевірка рукописів статей, тез доповідей проводиться за допомогою одного або декількох програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи. При цьому використовується така орієнтовна шкала (у відсотках до загального обсягу матеріалу):

- висока унікальність, робота допускається до опублікування – 90... 100%;
- середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки – 51…89 %;
- низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду – 50 % і нижче.

4.2.3. Відповідальні секретарі наукових журналів та оргкомітетів конференцій, відповідальні особи з числа висококваліфікованих співробітників кафедр, що призначаються розпорядженням завідувача кафедри, організовують перевірку кожної представленої роботи на наявність академічного плагіату.

4.2.4. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються протоколом (засідання експертної комісії кафедри, редакційної колегії журналу, оргкомітету конференції) у вигляді рішення щодо дозволу до опублікування матеріалів, повернення матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

4.2.5. Перевірку на академічний плагіат дисертаційних робіт і рефератів, згідно з чинним законодавством, організовують голови спеціалізованих вчених рад.

4.2.6. Факт академічного плагіату у творах наукових, науково-педагогічних

та педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів може бути констатований комісією з академічної доброчесності.

4.3. У навчально-методичній роботі

4.3.1. Для надання навчальному підручнику, навчальному, навчально-методичному посібнику, конспекту лекцій тощо грифу Вченої ради університету та друку навчально-методичного видання перевіряється його зміст на наявність плагіату.

4.3.2. У випадку, коли виявлені недоліки в оформленні змісту та обґрунтуванні оригінальності навчального видання, автору повертається робота на доопрацювання.

4.4. Для забезпечення дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу в університеті функціонує Комісія з академічної доброчесності. Особливості функціонування якої регламентує «Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

5. Порядок розгляду факту академічного плагіату та застосування академічної відповідальності

5.1. Виявлення факту академічного плагіату у творах можливе на етапі:

- представлення в редакційну колегію (видавництво) або для розгляду вченою радою з метою рекомендації до друку – для наукових робіт (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт);
- розгляду на засіданні кафедри творів викладачів, що вимагають ухвалення кафедри;
- подання на перевірку викладачеві студентських робіт різного виду (стаття, тези, препринт, магістерська (бакалаврська) робота, курсова робота, реферат тощо).

5.2. Особа, яка виявила академічний плагіат у творах, що є науковими роботами (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, дисертація) службовою запискою повідомляє про це першого проректора університету.

5.3. Викладач, який виявив академічний плагіат (компіляцію) у творах студентів (стаття, тези, препринт, магістерська (бакалаврська) кваліфікаційна робота, курсова робота, реферат, есе, тощо) повідомляє про здобувача освіти, який підготував і подав роботу на перевірку.

5.4. Факт академічного плагіату у творах:

- здобувачів освіти може бути констатований викладачем або у передбачених випадках – комісією з академічної доброчесності, створеною розпорядженням декана факультету/директора навчально-наукового інституту;
- викладацького складу, докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня – комісією з академічної доброчесності.

6. Відповідальність за допущення плагіату та порушення академічної доброчесності

6.1. Науково-педагогічні працівники, що публікують наукові праці та навчальні, навчально-методичні видання, несуть особисту відповідальність за коректну роботу із джерелами інформації, дотримання вимог наукової етики; за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Автор та завідувач кафедри несуть персональну адміністративну відповідальність за недопущення плагіату в навчальних та навчально-методичних виданнях.

У наукових творах за недопущення академічного плагіату несуть персональну адміністративну відповідальність автор та науковий керівник (консультант).

6.2. Здобувачі вищої освіти та керівники кваліфікаційних робіт несуть персональну академічну відповідальність за недопущення академічного плагіату.

6.3. Керівник кваліфікаційної роботи несе відповідальність за її перевірку у встановлені терміни, контролює процес доопрацювання роботи здобувачем та повторної перевірки на академічний плагіат.

6.4. Відповідальність за виявлення академічного плагіату у дисертаційних дослідженнях, у разі їх захисту, несуть голови спеціалізованих вчених рад, на засіданнях яких відбувся захист.

6.6. Відповідальність за друк статей, поданих до збірників наукових праць або наукових журналів, у яких виявлений академічний плагіат, несуть їх головні редактори.

6.7. Ступінь серйозності порушень може відрізнятися за видами порушень, їх повторюваністю, видами робіт (поточні письмові завдання, підсумкова атестація з дисципліни, підсумкова атестація на певному рівні освіти, дисертації, монографії, наукові публікації, наукові звіти тощо) тощо. Основні види відповідальності педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників за порушення академічної доброчесності встановлює ч. 5 ст. 42 ЗУ «Про освіту».

До них належать:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6.8. Особливості перевірки на академічний плагіат дисертаційних робіт:

- призначення університетом осіб, відповідальних за перевірку дисертаційного дослідження на академічний плагіат;
- використання спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки

роботи на прямі текстові запозичення із обов'язковим експертним аналізом повного звіту програми;

- призначення рецензентом або офіційним опонентом фахівця за темою дисертації, який добре обізнаний із цією темою.

7. Запобігання плагіату на ієрархічних рівнях

7.1. Університету

7.1.1. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

7.1.2. Методична комісія з атестації випускників не рідше ніж один раз на рік проводить аналіз результатів захисту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти усіх рівнів, ступенів та спеціальностей по факультетах і доповідає про її результати на засіданні Вченої ради університету.

7.1.3. Це Положення та інших документи щодо запобігання та виявлення плагіату розміщуються на офіційному веб-сайті університету.

7.2. Факультету/навчально-наукового інституту

7.2.1. На факультетах/ в навчально-наукових інститутах запроваджуються спеціальні заняття для здобувачів вищої освіти та наукових ступенів з основ академічного письма, коректного використання у письмових роботах інформації з інших джерел та уникнення плагіату, правил опису джерел та оформлення цитувань.

7.2.2. Результати захисту кваліфікаційних робіт підлягають обговоренню на вчених (методичних) радах факультетів/навчально-наукових інститутів з обов'язковим аналізом стану перевірок кваліфікаційних робіт на наявність плагіату та розглядом заходів щодо його усунення.

7.3. Кафедри

7.3.1. Керівник кваліфікаційної роботи в обов'язковому порядку ознайомлює із цим Положенням здобувачів вищої освіти, а на всіх етапах виконання кваліфікаційної роботи контролює і попереджає факти плагіату.

7.3.2. Інформація щодо дотримання вимог академічної доброчесності обов'язково містяться у щорічному звіті кафедри.

7.3.3. Завідувач кафедри в обов'язковому порядку ознайомлює із цим Положенням педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, а також здобувачів вищої освіти.